

опері Верді, Венера і Ортруда в операх Вагнера)“ (С. 4).

У вересні 1952 р. І. Маланюк з великим успіхом виступала на сцені відомого аргентинського оперного театру „Колон“ в Буенос-Айресі, виконуючи роль Дорабелли в опері Моцарта „Так чинять усі“ та роль Іродіяди в опері Ріхарда Штрауса „Сальоме“. До речі, 1897 р. головну роль у тій самій опері, на тій самій сцені грала знаменита С. Крушельницька.

За великі заслуги у збагаченні світової музичної культури уряди Австрії й Німеччини нагородили І. Маланюк почесним званням камерної співачки — *Kammersängerin*,— яке колись надавали кайзери і королі славетним співакам.

Свою професійну співацьку кар'єру І. Маланюк завершила в 1972 р. Згодом, аж до 1991 р., вона була професором з інтерпретації пісень в Академії музики та драматичного мистецтва в австрійському місті Граці.

1994 р. І. Маланюк відвідувала Львів й Івано-Франківськ, давала майстер-класи молодим українським студентам і виконавцям.

1998 р. співачка видала автобіографічну книжку німецькою мовою „Голос серця“ (в оригіналі вона звучить: „*Stimme des Herzens. Autobiographie einer Sängerin*“). Видавництво Ібера, Відень). Ця книжка в перекладі українською мовою Алли Ільницької вийшла друком у січні 2002 р. у Львові. Подорожуючи світом, І. Маланюк скрізь називала себе українкою, виступала часто з концертами української вокальної музики і залучала їх до своїх збірних програм. Вона записала на платівки багато арій та пісень, у тому числі українських.

Померла співачка 25 лютого 2009 року в Інсбруці, похована 3 березня того ж року в містечку Цірль (Австрія).

Роман ФЕРЕНЦЕВИЧ

Львівське відділення Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України. Бібліографічний покажчик 1992—2012 / Упоряд. М. Капраль, Н. Кіт, І. Скочиляс.— Львів, 2012.— 336 с.

З нагоди 20-ліття заснування Львівського відділення ІУАД уперше у бібліографічному покажчику (укладеному за тематично-хронологічним принципом) було зібрано інформацію, що відображає науковий і редакторський доробок співробітників Львівського відділення та окремі його видання за двадцятирічне існування (1992—2012).

Структура видання складається зі вступної статті М. Капралю „Археографічні та джерелознавчі дослідження у західному регіоні України: нарис діяльності Львівського відділення Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України. Бібліографічний покажчик (1992—2012 рр.)“, передмови „Від упорядників“ і двох розділів: „Видання Львівського відділення (1992—2012 рр.)“ та „Бібліографія праць наукових співробітників“.

У своїй статті М. Капраль висвітлив передісторію археографічної науково-видавничої діяльності у Львові. Згадавши про створення Археографічної комісії М. Грушевським у 1895 р., про її наукові здобутки в галузі публікації джерел, автор зазначив, що відродження 1987 р. Археографічної комісії в АН УРСР закінчилося заснуванням Ін-

ституту української археографії. Завдяки активній праці Я. Дашкевича почало функціонувати й Львівське відділення ІУА. М. Капраль перелічив основні напрями досліджень та видавничі серії за минулі 20 років. У перші роки своєї діяльності Відділення започаткувало видання власного збірника статей „Україна в минулому“¹ (9 вип.), а також реалізацію наукових серій „Львівські історичні праці: джерела“ (2 вип.), „Львівські історичні праці: дослідження“ (2 вип.). Уже тоді провадилися й картографічні студії, вагомим результатом яких згодом стали публікації „Генеральних карт України Гійома Левассера де Боплана“² тощо. Досягненням Львівського відділення є визнані на українських та міжнародних книжкових форумах альбом „Україна на стародавніх картах. Кінець XV — перша половина XVII ст.“³ та книга Я. Дашкевича „Постаті: Нариси про діячів історії, політики, культури“⁴, які отримали гран-прі Форуму видавців у Львові (2005, 2007).

А „Особые папки“ Сталіна і Молотова про національно-визвольну боротьбу в Західній Україні у 1944—1948 рр.“⁵ та „Україна на стародавніх картах. Середина XVII — друга половина

¹ Україна в минулому: Зб. ст. / Редкол.: Я. Дашкевич, І. [Я.] Скочиляс, Я. Федорук.— К.; Львів, 1992.— Вип. 1.— 148 с.; Вип. 2.— 174 с. та ін.

² Напр.: Генеральна карта України Гійома Левассера де Боплана 1660 року. Мірило [1:1800000] / Упоряд. М. Вавричин, О. Голько; Авт. передмови М. Вавричин.— К.; Львів, 2011.— 86 с. Додаток: карта (факсимільне видання).— 1 арк.

³ Вавричин М., Дашкевич Я., Кришталович У. Україна на стародавніх картах. Кінець XV — перша половина XVII ст.: [Альбом].— К., 2004.— 208 с.: іл.

⁴ Дашкевич Я. Постаті: Нариси про діячів історії, політики, культури / Упоряд. М. Капраль, Г. Сварник, І. Скочиляс. 2-ге вид., виправл. й доповн.— Львів, 2007.— 808 с.

⁵ „Особые папки“ Сталіна і Молотова про національно-визвольну боротьбу в Західній Україні у 1944—1948 рр.: Зб. док. / Упоряд. Я. Дашкевич, В. Кук.— Львів, 2010.— 594 с.

XVIII ст.⁶ удостоїлися номінації найкращих книг Форуму видавців (2010).

М. Капраль проаналізував також конференційну діяльність та співпрацю з іншими науковими установами. Підбиваючи підсумок 20-річної діяльності Львівського відділення, автор підкреслив, що воно здобуло провідні позиції в окремих ділянках гуманітарної науки в Україні, і висловив упевненість, що його співробітники у своїх працях і надалі дотримуватимуться закладених Я. Дашкевичем високих наукових засад.

У передмові „Від упорядників“ (М. Капраль, Н. Кіт та І. Скочиляс) викладено основні засади подання бібліографічного матеріалу, акумульованого у двох розділах.

У першому розділі „Видання Львівського відділення (1992—2012 рр.)“ вміщено, як стверджують упорядники, всі його видання, а саме: монографії, автореферати, збірники джерел та збірники статей, картографічні альбоми, довідники, покажчики тощо. Книги наведені у хронологічному порядку, починаючи від 1992 р., а в межах кожного року — за алфавітом.

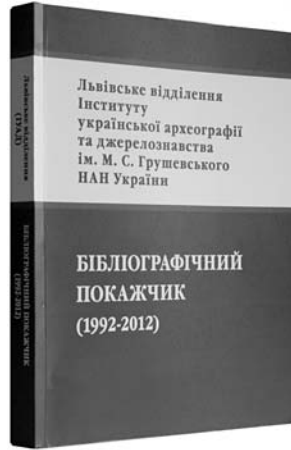
Загалом представлено 317 позицій, які побачили світ за безпосередньої участі або за сприяння Львівського відділення та, досить часто, в кооперації з іншими установами. Передовсім чітко простежується понад 20-літня співпраця з Музеєм історії релігій та Українським геральдичним товариством (УГТ), що розпочалася ще до офіційної реєстрації Відділення (коли Я. Дашкевич очолював Археографічну комісію). Серед іншого вказана інформація відображає генезу та розвиток видань. Так, перші випуски збірників „Релігія в Україні: Дослідження. Матеріали“⁷ та „Історія релігій в Україні: Тези повідомл. II круглого столу (Львів, 4—5 травня 1992 р.)“⁸ були невеликі за обсягом — близько 100 сторінок, згодом вони переросли в однотомні, а пізніше двотомні „Історію

релігій в Україні: Праці...“⁹ та „Історію релігій в Україні: Наук. щорічник...“¹⁰ — загальна кількість сторінок у яких в окремі роки сягала тисячі й більше. Усього Львівське відділення та Музей історії релігій реалізували 52 окремі видання.

Спільними з УГТ зусиллями підготовлено до друку збірники тез повідомлень та доповідей наукових геральдичних конференцій¹¹ (6 вип.), „Генеалогічні записки“¹² — збірник наукових праць (вип. 4—10), що входять з 2004 р. і зареєстровані у ВАК, є фаховим виданням у цій галузі науки. За підтримки Львівського відділення видається й науковий вісник УГТ „Знак“ (57 чисел), „Реєстр особових гербів Українського геральдичного товариства“¹³ (21 вип.), „Корпоративний гербовник Українського геральдичного товариства“¹⁴ (2 вип.).

Плідно співпрацювало на видавничій ниві Львівське відділення також з іншими установами та організаціями. У 1995 р., зокрема, разом із Львівською національною науковою бібліотекою ім. В. Стефаника було започатковано та реалізовано масштабний проект під назвою „Репертуар української книги. 1798—1916: Матеріали до бібліографії“¹⁵ (вийшло 9 томів). Загалом із ЛННБ здійснено 11 спільних видань. Львівський національний університет імені Івана Франка став партнером Львівського відділення в реалізації від 1998 р. джерелознавчого проекту „Львівські історичні пам'ятки“, в межах якого з'явилося друком три томи документів „Привілеї міста Львова“¹⁶ та „Хроніка міста Львова“ Д. Зубрицького. Окрім публікації джерел, ще одним результатом співпраці стала книга Я. Дашкевича „Постаті“¹⁷.

Інститут історичних досліджень Львівського державного університету імені Івана Франка та Львівське відділення підготували сім видань, серед яких і матеріали конференцій, присвячені

⁶ Вавричин М., Дашкевич Я., Кришталович У. Україна на стародавніх картах. Середина XVII — друга половина XVIII ст.: Атлас репродукцій.— К., 2009.— 224 с.: іл.

⁷ Релігія в Україні: Дослідження. Матеріали / Редкол.: Я. Дашкевич, В. Гаюк (відп. ред.), В. Гарбузюк, Л. Моравська.— Львів, 1992.— Вип. 1.— 116 с. + 5 табл.

⁸ Історія релігій в Україні: Тези повідомл. II круглого столу (Львів, 4—5 травня 1992 р.) / Відп. за вип.: В. В. Гаюк, Я. Р. Дашкевич, Л. В. Моравська.— К., Львів, 1992.— 88 с.

⁹ Історія релігій в Україні: Праці X-ї Міжнар. наук. конф. (Львів 16—19 травня 2000 р.) / Редкол.: В. Гаюк, Я. Дашкевич, Л. Моравська.— Львів, 2000.— Кн. 1.— 436 с.; Кн. 2.— 288 с. та ін.

¹⁰ Історія релігій в Україні: Наук. щорічник. 2004 р. / Редкол.: В. Гаюк, Я. Дашкевич, Л. Моравська.— Львів, 2004.— Кн. 1.— 648 с.; Кн. 2.— 636 с. та ін.

¹¹ Друга наукова геральдична конференція (Львів, 19—21 листопада 1992 р.): Зб. тез повідомл. та доп. / Ред. А. Гречило, І. Сварник.— Львів, 1992.— 92 с. Третя наукова геральдична конференція (Львів, 4—5 листопада 1993 р.): Зб. тез повідомл. та доп. / Ред. та уклад. А. Гречило.— Львів, 1993.— 124 с. та ін.

¹² Генеалогічні записки: Зб. наук. праць / Відп. ред. А. Б. Гречило.— Львів, 2011.— Вип. 10 (Нова серія 4).— 100 с. та ін.

¹³ Реєстр особових гербів Українського геральдичного товариства / Ред. А. Б. Гречило.— Львів, 2003.— Вип. 1.— 24 с.; 2004.— Вип. 2.— 20 с. та ін.

¹⁴ Корпоративний гербовник Українського геральдичного товариства / Ред. А. Б. Гречило.— Львів, 2010.— Вип. 1.— 20 с.; 2011.— Вип. 2.— 20 с.

¹⁵ Репертуар української книги. 1798—1916: Матеріали до бібліографії / Упоряд. Л. І. Ільницька; Передмова і наук. ред. Я. Р. Дашкевича.— Львів, 1995.— Т. 1: 1798—1870.— XXIV + 388 с. та ін.

¹⁶ Привілеї міста Львова XIV—XVIII ст.: [Зб. док.] / Упоряд. М. Капраль; Наук. ред. Я. Дашкевич, Р. Шуст.— Львів, 1998.— 640 с.; Привілеї національних громад міста Львова (XIV—XVIII ст.): [Зб. док.] / Упоряд. М. Капраль; Наук. ред. Я. Дашкевич, Р. Шуст.— Львів, 2000.— 576 с.

¹⁷ Дашкевич Я. Постаті: Нариси про діячів історії, політики, культури / Упоряд. М. Капраль, Г. Сварник, І. [Я.] Скочиляс.— Львів, 2006.— 704 с. та ін.

Михайлу Грушевському¹⁸. Спільними зусиллями Львівського відділення, Наукового товариства ім. Шевченка в Україні та Інститутом історичних досліджень були опубліковані „Матеріали засідань Історичної та Археологічної комісії НТШ у Львові”¹⁹ (2 вип.). У співробітництві з НТШ надруковано сім видань.

Центральний державний історичний архів України у Львові долучився до виходу 12 книг спільно з Львівським відділенням та іншими науковими інституціями; Український католицький університет — до чотирьох, пов'язаних зі студіями релігійного та духовного життя західноукраїнського регіону. Група досліджень проблем суверенітету, національних інтересів і безпеки разом з Відділенням у 1996 р. започаткувала збірник „Національні інтереси”²⁰, який виходив до 2010 р. включно (25 вип.). У покажчику зафіксовано також видання з участю Інституту сходознавства ім. А. Кримського, Національної бібліотеки України ім. В. Вернадського та багатьох інших установ.

Львівське відділення, реалізуючи свої видавничі плани, тісно співпрацювало і з закордонними партнерами — Канадським інститутом українських студій Альбертського університету, Центром досліджень історії України ім. Петра Яцика (Едмонтон, Канада); Брендонським університетом (Брендон (Манітоба), Канада); Інститутом Центрально-Східної Європи (Люблін, Польща) тощо.

Другий розділ „Бібліографічного покажчика” репрезентує публікації наукових співробітників Львівського відділення*. Серед них найбільш вражає науковий доробок Ярослава Дашкевича, звання науковця та багатолітнього керівника відділення, — близько 800 позицій. Упорядникам вдалося зібрати всі праці вченого, зокрема ті, що побачили світ після виходу в 2006 р. покажчика, укладеного М. Кривенко²¹, а також ті, які вийшли вже після

смерти вченого. Зібрана воедино бібліографія буде добрим підґрунтям для майбутніх дослідників, котрі провадитимуть подальші студії над спадщиною Я. Дашкевича.

Упорядники подали коротку біографію кожного співробітника, зазначивши основні напрями досліджень та список його наукових праць, який уклали у три тематичні блоки. У перший винесено окремі видання — книги та брошури, автором яких є співробітник, з переліком відгуків і рецензій на них. У другий виокремлено редагування й упорядкування монографій, збірників статей та інших едиційних проєктів, у реалізації яких учені брали участь. Матеріал перших двох розділів розміщено за хронологією (без виділення окремих років), а в межах кожного року — в алфавітному порядку. У третьому блоці наведено бібліографічні відомості про статті, які з'явилися друком у збірниках і журналах, у матеріалах і тезах наукових конференцій, в енциклопедіях, у газетах тощо. Публікації, датовані одним роком, розташовано за алфавітом українською та іноземними мовами.

Бібліографічний покажчик за 1992—2012 рр. Львівського відділення Інституту української археології та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України є гідним підсумком 20-літньої діяльності наукової установи, демонструючи науковий потенціал, високий професіоналізм, широкий діапазон досліджуваних тем та велику працездатність співробітників.

На основі окремих видань Відділення простежується становлення історичної науки в незалежній Україні. Аналіз їхньої проблематики дає можливість виділити основні актуальні напрями історичних студій, і тих, які продовжили ще довоєнні дослідження, опираючись на їхні традиції, і тих, які започаткувало Львівське відділення.

Н. І.

Атлас історії української державності / Автор-упорядник В. Грицеляк; Редакція: Л. Войтович, І. Ровенчак (співголови), А. Гречило, І. Дикий, М. Литвин, Р. Новоженець, Р. Шуст.— Львів: НВФ „Карти і Атласи“, 2013.— 128 с.: іл.

Нещодавно вийшов друком науково-популярний „Атлас історії української державності”. Ця праця підтверджує, що Україна є державою, яка щойно розпочала державно-політичне життя, з'явившись на політичній карті світу 24 серпня 1991 р. після розпаду Радянського Союзу. Однак,

як вказано у передмові видання, історію української державності можна простежувати щонайменше від Антського (IV—VII ст.) чи Дулібського (V—VI ст.) племінних союзів. Першою етнічною і політичною українською державою була Русь (IX—XII ст.). Хоча до того на території України іс-

¹⁸ Михайло Грушевський і львівська історична школа: Матеріали конф. (Львів, 24—25 жовтня 1994 р.) / Редакція: Я. Грицак, Я. Дашкевич.— Нью-Йорк; Львів, 1995.— 256 с.

¹⁹ Матеріали засідань Історичної та Археологічної комісії НТШ у Львові (лютий 1992 р.— жовтень 1993 р.) / Редакція: Я. Грицак, Я. Дашкевич, М. Капраль, І. [Я.] Скочиляс, Я. Федорук.— Львів, 1994.— 124 с.

²⁰ Національні інтереси: Зб. / Редакція: Я. Дашкевич, С. Герман, Я. Дубров, Ц. Жидецький, В. Харитонов.— Львів, 1996.— Вип. 1.— 77 с. та ін.

* Це, зокрема, Т. Андрусишин, К. Бондаренко, М. Вавричин, О. Голько, В. Горинь, Т. Гошко (Зайцева), А. Гречило, Я. Грицак, Я. Дашкевич, О. Дзюбан, А. Заяць, М. Капраль, Н. Кіт, М. Крикун, Л. Луцан, Н. Заславська, О. Піддубняк, Г. Сварник, І. Я. Скочиляс, І. Б. Скочиляс, А. Сова, Я. Федорук, А. Фелонюк, Н. Халак, Л. Цюцюра.

²¹ Ярослав Дашкевич. Біобібліографічний покажчик / Уклад. М. Кривенко.— Львів, 2006.— 263 с.: іл.